

OTIMANJE MATERIJALNOG BLAGA KOSOVA I METOHIJE OD STRANE MEĐUNARODNIH I DOMAĆIH FAKTORA***

Apstrakt: *O materijalnom i kulturnom blagu Kosova i Metohije se piše i govori decenijama, pa i vekovima unazad. Nekako ta priča o jednom i drugom blagu, kako za nas tako i za druge, a tu mislimo i na razne međunarodne faktore, nikada ne gubi na značaju. Iako teritorija KiM, kao što je poznato od 1999. godine nije pod jurisdikcijom države Srbije, ova tema nije skrajnuta. Sukobi, ratovi, nemiri i slično na prostorima KiM su neodvojivi deo njegove istorije, a pozadina svih tih nemilih događaja nije samo teritorija kao takva, već upravo njeno ogromno bogatstvo koje poseduje. U radu smo se osvrnuli na ta bogatstva, pre svega rudna, i zbog čega mnogi imaju želju da gospodare južnom srpskom pokrajinom. Što je više mešetara na raznim nivoima i u raznim oblastima na tim prostorima, sve je manje pravde i prava, a naročito kada su u pitanju prava srpskog naroda i zaštita kako njegove imovine, tako i imovine države Srbije. U tom smislu smo ukazali i na objektivnu nemoć postojećeg kosovskog pravosuđa da radi svoj posao, ali i subjektivne razloge koji su uglavnom političke prirode.*

Ključne reči: *materijalno blago, rudna bogatstva, Nato bombardovanje, inostrane korporacije, zaštita imovine*

* Vanredni profesor, Pravni fakultet, Megatrend univerzitet, Beograd;
mmilovic@megatrend.edu.rs

** Docent, Fakultet za menadžmentu, Sremski Karlovci; baltez@gmail.com

*** Rad je rezultat projekta FPISKL Materijalno i duhovno blago Kosava i Metohije – pravni aspekt

1. Uvodna razmatranja

Mnogi poznavaoi prilika na Kosovu i Metohiji će s pravom reći da je južna srpska pokrajina riznica kako materijalnog tako i kulturnog blaga, pored toga što je kolevka srpske države, kulture, vere i tradicije. No, kao što i u naslovu se govori o blagu, ma kako taj pojam tumačili, koji često ima prenosno značenje, ipak možemo konstatovati da se zaista radi o pravom blagu, sa kojim se malo ko može čak i od starih evropskih naroda pohvaliti. To blago je postojalo, stvarano, nastajalo, vekovima unazad, i to kako materijalno, tako i duhovno! Nećemo pogrešiti ako kažemo da je nastajalo paralelno (pre svega duhovno), kako se stvarala i razvijala srpska država, Srpska pravoslavna crkva na tlu Kosova i Metohije, a i šire. Treba li podsećati da govorimo o ranom srednjom veku, tačnije od 9. veka kada se pominje prvi srpski vladar Višeslav, a posle njega, Radoslav, Prosigoj, Vlastimir... i gde se u zavisnosti od istorijskog perioda srpska država protezala na veći deo balkanskog poluostrva, pod nazivom Duklja, Travunija, Zahumlja, Paganija, Konavli, Raška itd.

U proteklom istorijskom periodu, koji se dakle meri vekovima, bilo je osporavanja, kao što ga imamo i danas, da blago na tlu KiM (u bilo kom obliku) nije naše. Osporavanje da to ne pripada nama je u bliskoj vezi sa koristoljubljem, kao skrivenim uzrokom mnogih sukoba na ovim prostorima. Istorijski dokumenti koji potkrepljuju ove tvrdnje nalazimo i u zapisima vizantijskog istoričara Hristovula iz prve polovine 15. veka u kojem piše: 'Ipak nije bilo samo to (potčinjavanje Srba), nego su ga (sultana) pokrenula (protiv Srbije) i izvanredna svojstva zemlje, koja su zapanjujuća i koja pružaju obilje svakojakih dobara. Zemlja ima veliko plodno tle, koje rađa sve moguće plodove i sve bogato daje... Ali najvažnije je ono u čemu ona daleko nadmašuje sve ostale zemlje – zlato i srebro izbija takoreći iz izvora, i svuda gde se ono kopa pruža zlatni i srebrni prah u velikim količinama i najboljeg kvaliteta, bolje je od onoga u Indiji... Time je srpska država od početka bila povlašćena...' ¹ Kako tada, tako i danas, potčinjavanje i otimanje ne prestaje, samo je forma drugačija.

Poslednjih decenija ta 'kampanja' osporavanja i svojatanja čini se dobija na intenzitetu. Nastojanje u svakom pogledu da se izbrišu, uklone, zatru tragovi srpskog postojanja naročito kada je srpska kulturna baština u pitanju vidljiva je na samom terenu, kako ponašanjem bolje reći aktivnim delovanjem u tom pravcu predstavnika vlasti na KiM, tako i međunarodne zajednice, preciznije pojedinih njenih krugova, koji to čine iz svojih interesa. To jasno ukazuje da postoji sinhronizovano delovanje i ponašanje koje ima vid kontinuirane organizovane, 'orkestrirane' kampanje uperene na naše nacionalne interese. Dakle, kroz manipulacije, falsifikovanje istorije, falsifikovanje dokumenata o vlasništvu imovine ² (uključu-

¹ Istoričar dr. Mihailo Stanišić, u tekstu "Kosmetiski ćup zlata" u dnevnom listu Politika, autora Slobodana Kljajića od 05.04.2007. godine

² U prilog tome je da prema najnovijim saznanjima u Kancelariji za Kosovo i Metohiju, pred kosovskim sudovima se vodi oko 80.000 sporova za zaštitu privatne imovine Srba i

jući i mnoge kapitalne nepokretnosti) te iznošenje nekih novih lažnih (krivotvorenih) činjenica, nastoji se 'obrisati' tragovi srpskog naroda i njegovih materijalnih i duhovnih vrednosti na tim prostorima.

2. Uzurpacija materijalnog blaga od strane određenih međunarodnih faktora i korporacija

Materijalno blago na Kosovu i Metohiji je zaista ogromno, i veoma teško je izračunati u novcu koliki je to iznos, i šta bi sve pod tim pojmom se moglo obuhvatiti.

O postojanju materijalnog blaga u različitim vidovima u južnoj srpskoj pokrajini, poznato je ne samo na prostorima Balkana, već i u celom svetu. Dovoljno je samo pomenuti rudna bogatstva, pa da govorimo o desetinama i stotinama milijardi evra i dolara. Postoje pouzdani podaci s raznih strana sveta da samo rezervne kosovskog lignita vrede oko 500 milijardi dolara, da pojedini 'privilegovani krugovi moći' procenjuju vrednost nalazišta olova, cinka, nikla, mangana, molibdena i bora (sedam strateški ruda) na Kosmetu i do 1.000 milijardi američkih dolara.³ Mnoge istaknute diplomate, zvaničnici (bivši i sadašnji), istoričari, analitičari, međunarodne organizacije, nevladine organizacije, vlade pojedinih država itd. ukazuju da je jedan od glavnih razloga za bombardovanje Srbije i Savezne republike Jugoslavije 1999. godine bilo upravo materijalno blago koje se nalazi na prostorima KiM. Naravno da to nije mogao biti razlog za bombardovanje jedne suverene zemlje, već je kao izgovor uzeto navodno ugnjetavanje, progon i teror nad Albancima od strane 'srpskog režima'. Bez namere da dublje ulazimo u temu bombardovanja o kojoj se inače dosta govorilo i pisalo sa raznih aspekata, ukazali bi da je to bilo dugo pripremano, pre svega u zapadnim centrima moći, a da je jedan od glavnih razloga upravo preuzimanje materijalnog bogatstva južne srpske pokrajine, kao što smo i naveli. Svakako ne treba prenebregnuti činjenicu i da je geostrateški značaj KiM bitan, zbog čega su mnoge vojske i carstva iz prošlosti se borile za ove prostore, ali vojno politički faktor je samo jedan u nizu faktora za 'isterivanje' države Srbije (privremeno!!!) sa tih prostora.

nealbanaca na Kosovu, a takođe brojni su slučajevi da Albanci uzurpatori prvo devastiraju srpsku imovinu do neprepoznatljivosti kako bi potom na njoj gradili nove objekte. – tekst "Krađa imanja na Kosovu: Albanac porodici Dujović oteo dedovinu falsifikovanim papirima" - Izvor: Kosovo Online/Večernje novosti od 1. novembra 2021. godine Osim toga, još jedna sumorni podatak, a to je je da se pred kosovskim sudovima nalazi više od 20.000 tužbi za prevarne ugovore i druge transakcije, jer uzurpatori uz pomoć opštinskih sudova, zaposlenih u katastru i preko notara dobijaju imovinu Srba i nealbanaca koji su proterani 1999. godine. – više o tome: tekst "Na KiM 70.000 zahteva za zaštitu i povraćaj imovine Srba", dnevni list Politika, od 15.11.2021. godine

³ Istoričar dr. Mihailo Stanišić, tekst "Rat za kosmetско rudno blago" u dnevnom listu Politika, autora Slobodana Kljajića od 12.11.2011. godine

Dolaskom međunarodnih snaga na Kosovo i Metohiju, pa sve do današnjih dana, koriste se svi resursi, kako prirodni, tako i imovina (objekti, infrastruktura...) koje je izgradila država Srbija, a da se pri tome ta ista država ne pita ništa, niti ubira prihode od toga, kao nesporni vlasnik. Jednostavnim rečnikom možemo konstatovati da je na delu otimačina materijalnih resursa na KiM u najširem smislu reči koja traje duže od dve decenije. Čekajući neko novo pravednije vreme u međunarodnim odnosima imaćemo s čim da izađemo i dokažemo da je tamo mnogo toga u našem vlasništvu. Naime, čak 58 odsto teritorije Kosova, a radi se o državnoj, privatnoj, društvenoj i crkvenoj imovini je u vlasništvu države Srbije i njenih građana i institucija, za koje postoji originalna katastarska dokumentacija koja je 1999. godine izvučena sa Kosova. Pri tome vrednost imovine koju Kosovske vlasti pokušavaju da prisvoje prema nekim procenama je deset milijardi evra (zemljište, objekti, poslovne zgrade, državna preduzeća, sportski objekti).⁴ Obzirom da se radi o delu međunarodne zajednice koja je učestvovala u bombardovanju Srbije da bi potom došla na njenu teritoriju, konkretno KiM, sigurno je neovlašćeno korišćenje materijalnih resursa (blaga) bio jedan od glavnih ciljeva.⁵ U postojećoj konstalaciji snaga, Srbija je nemoćna jer sa druge strane ima najmoćnije zemlje zapadne civilizacije koje imaju suprotne interese od naših, obzirom da njihove moćne kompanije i korporacije su našle svoj interes koji se ogleda, između ostalog, i u eksploataciji svega što ima materijalnu vrednost.⁶ Polazeći od toga da je za njih Kosovo nezavisna država (na čemu su najviše bili angažovani) našli su svoj »prostor« da to i naplate i iskoriste za svoje korporacije. Otimačina uvijena u formu modernog poslovanja, odnosno paravan za neovlašćeno korišćenje rud-

⁴ "Čak 58 odsto teritorije Kosova je vlasništvo Srbije" tekst novinske agencije TANJUG, objavljen 16.03.2017. godine

⁵ U prilog tome, neposredno pre bombardovanja NATO pakta na SR Jugoslaviju je tadašnji director Kombinata "Trepče" izjavio "Rat na Kosovu je oko rudnika, ništa drugo. Ovo je Srbija, ovo je srpski Kuvajt, Kosovo je srce Srbije. Pored ovoga, Kosovo ima 17 milijardi tona rezervi uglja." - tekst "Rat za kosmetsko rudno blago" u dnevnom listu Politika, autora Slobodana Kljajića od 12.11.2011. godine. Dubina ovih reči i bolna istina dovoljno govori za sebe. – napomena M.M.

⁶ Na žalost, primera za tako nešto ima dosta, pa tako je rudarski basen "Trepče" "izrešetan" istraživačkim tačkama korporacija gde je učešće uzela i kompanija "Lidijan internešnel" koja je još 2008. godine izvestila da su u Orahovcu našli nalazište u kome je 1,87 grama zlata na tonu uzorka (u najboljem slučaju čak 7,97 grama po toni). U vezi istog rudarskog basena je krajem 2007. godine Nil Klark u "Nju stejtsmenu" konstatovao da Soroš ulaganjem velikog novca na Kosovu ima nameru da "preuzme kontrolu nad rudnikom Trepča" gde su "ogromne rezerve zlata, olova i drugih minerala". Takođe, Flora Saunders je još 1998. godine objavila tekst pod naslovom "Kosovo: Rat je oko rudnika" u kojem je ukazala na činjenicu da stručne metalurške i slične publikacije obaveštavaju uske krugove iz sveta finansija i biznisa o tamošnjim velikim prirodnim bogatstvima i zaključila da će "Trepču" kontrolisati onaj ko oružano pobeđi na Kosovu, a NATO dominacija na terenu bi "stavila američke korporacije u najbolji položaj". Ibid

nih i drugih bogatstava i dragocenosti kojima ceo Kosmet obiluje i pri tome da se za to ne plaća ništa, ili skoro ništa.⁷

Ne treba zanemariti ni izvorišta i rečne tokove koji tamo postoje kao što su Bistrica, Lepenac, Ibar, Beli Drim... U vremenima koje dolaze, gde smo svi svedoci nepovoljnih klimatskih promena, borba za vodu (naročito čistu), će biti jedan od glavnih razloga oko čega će se voditi ratovi u budućnosti. Dakle, onaj ko bude kontrolisao ova izvorišta i rečne tokove, kako bi stanovništvo u Evropi, pa i šire imalo zdravu pijaću vodu imaće mogućnost da zaradi ogromno bogatstvo. Pri tome, nema gotovo nikakvih ulaganja, jer se radi o obnovljivim izvorima i vodama. Ta činjenica je nema sumnje mnogim (ne)dobronamernim faktorima, pre svega u inostranstvu bila jako dobro poznata, pa ne treba sumnjati da je i to jedan od razloga da se država Srbija «otera» sa tih prostora.

S druge strane, šta može danas da uradi država Srbija, gledajući sa pravnog aspekta? Na žalost manevarski prostor na tom polju je jako sužen, a u nekim aspektima skoro nikakav. U vezi izvršenog bombardovanja, Srbija se obraćala međunarodnim sudovima za zločine (po više osnova) počinjene 1999. godine, ali bez uspeha. Iako je svima bilo jasno kakvi su zločini počinjeni, da su mnogi nedužni građani tadašnje Savezne Republike Jugoslavije, a pre svega Srbije stradali, da je ogromna imovina uništena i oštećena, pravda nije pobedila. Politički interesi pojedinih velikih sila su se pokazali jači od argumenata i neoborivih dokaza koje je naša zemlja dostavila.

Dakle, niko nije krivično odgovarao za veliki broj žrtava, za tzv. «kolateralnu štetu»!!!

Šta možemo kao država da preduzmemo? Ostavljajući politički aspekt po strani, koji je ovde presudan i dominantan, u pravnom smislu, kao što smo već istakli, nemamo mnogo prostora. U krivičnopravnom smislu imamo još manje mogućnosti, budući da naši državni (pravosudni) organi nemaju na tim prostorima nikakve ingerencije. Razloga za delovanje (krivičnih) sudova ima na pretek, ali na žalost privremene institucije na KiM koje imaju tu vrstu nadležnosti su veoma inertne. Mogli bi šta više konstatovati da nije reč samo o nemarnosti, neažurnosti, neefikasnosti tih institucija, već o namernoj opstrukciji, naročito kada su u pitanju fizički napadi i imovina srpskog stanovništva.

Otimanje i skrnavljenje imovine bez ikakve reakcije organa tzv. privremenih institucija je redovna praksa koja datira još od 1999. godine sa povlačenjem državnih organa Srbije sa tih prostora (shodno rezoluciji Ujedinjenih nacija 1244). U mnogim slučajevima nije čak ni pokretan prekrivični postupak kada su u pitanju Srbi kao oštećeni, već se svodi uglavnom na zaključak da je počinilac

⁷ Od uspostavljanja protektorata na Kosmetu 1999. godine, u narednih osam godina međunarodna zajednica je potrošila novac koji se procenju od četiri do deset milijardi američkih dolara, a da stanje na terenu nije unapređeno ni na koji način naprotiv, a dosadašnji trošak je po svemu sudeći tek mršava investicija u budućnost, u kojoj bi Kosmet bio otet Srbiji, a stvarno ne bio predat na upravu većinskim Albancima, već megakorporacijama koje će pod kišobranom NATO crpeti tamošnje resurse i bogatstva. – Ibid

nepoznat, odnosno da se radi o N.N licu i tu se uglavnom postupak okončava ili bolje reći i ne pokreće. Preko ovih činjenica prelaze, «žmure» i međunarodne civilne snage, pod nazivom Privremena civilna administracija misije (Umnik), a potom i misija Evropske unije za vladavinu prava na Kosovu (EULEX) koja je nastala 2008. godine, što daje dodatno «vetar u leđa» da se može bez posledica otimati srpska imovina i ugrožavati fizički integritet građana srpske nacionalnosti koji tamo žive.

Dakle, krivično pravosuđe na prostorima Kosova i Metohije je pasivno isključivo kada su oštećeni građani srpske nacionalnosti, njihova imovina, i ništa manje imovina države Srbije.⁸ Isto tako i kada je reč o imovini srpskih preduzeća, a naročito kada je reč o napadu na imovinu Srpske pravoslavne crkve. Atak na crkvenu imovinu možemo shvatiti dvojako, kao napad i na materijalno i na duhovno blago. Nećemo pogrešiti ako kažemo da je to napad istovremeno i na jedno i na drugo. Uzaludni su bili apeli svih naših državnih zvaničnika i crkvenih velikodostojnika da se prestane sa napadima i ugrožavanjem crkvene imovine, ali po onoj narodnoj «nema ko da čuje» ili bolje reći ne žele da čuju. Postoji li frapantniji primer od zemlje koja je svojevremeno oduzeta od manastira Visoki Dečani!? U pitanju su 24 hektara manastirske zemlje koju je čak i Ustavni sud Kosova potvrdio da su vlasništvo navedenog manastira.⁹

Srpska pravoslavna crkva još nije dobila nazad ova 24 hektara zemlje, a za nesprovođenje odluke najviših kosovskih institucija niko nije odgovarao, čak nije bilo ni političkih konsekvenci. Na lokalnom nivou zbog nesprovođenja odluke Ustavnog suda niko nije podneo ostavku, niko nije bio razrešen, a o krivičnoj odgovornosti da ne govorimo. Uzalud su bili apeli ambasadora Evropske unije i SAD, njihovih vlada i visokih zvaničnika da se moraju poštovati odluke tog suda, ali do toga ni do današnjeg dana nije došlo. Na delu je očigledna opstrukcija pravde, za koju ne sme, obzirom da je odluka konačna i izvršna, da postoje nikakvi izgovori ili protivargumenti. S tim u vezi, možemo reći da postoji kri-

⁸ Ministarstvo energetike Republike Srbije procenilo je 2009. godine da je vrednost imovine države Srbije u sektoru elektroprivrede, protivpravno otete na Kosmetu, oko 1,5 milijardi dolara, s tim što su istakli da bi «vrednost tog bogatstva iznosila do 100 milijardi evra, kada se uzme u obzir perspektiva i iznos koji bi se dobio eksploatacijom i pretvaranjem tog energetskog bogatstva u električnu energiju.» – Ibid

⁹ Ovaj sudski spor (do konačne odluke Ustavnog suda Kosova) koja inače još nije sprovedena, je trajao čitavih 16 godina. Ovaj podatak govori o (ne)efikasnosti kosovskog pravosuđa. – napomena M.M.

Manastirsku zemlju Visokih Dečana koja je imala preko 700 hektara svojih livada, šuma, nekretnina je 1946. godine na Vidovdan, tadašnji narodni odbor oduzeo od SPC i istog dana je tu odluku potvrdila viša sudska instanca. Desetak godina kasnije tadašnje komunističke vlasti su uz uništavanje dokumentacije o vlasništvu dopustile seljacima i emigrantima uzurpaciju imovine i otimanje vekovnih poseda, a najveće obradive površine su dodeljene zemljoradničkim zadrugama i kombinatima. Pećkoj Patrijaršiji je te iste 1946. godine oduzeto čak 800 hektara zemlje... – videti: tekst «Oteta zemlja» u dnevnom listu Politika, autora Živojina Rakočevića od 27.05.2016. godine

vična odgovornost pojedinaca sa lokalnog nivoa, ali i krivična odgovornost na višim nivoima koji ih u tome otvoreno podržavaju i ohrabruju, te udruženim snagama ometaju sprovođenje pravde i izvršavanje sudskih odluka. U konkretnom slučaju, a sličnih primera na žalost ima još, radi se o krivičnom delu ometanja pravde (član 336b KZ)¹⁰ i neizvršenje sudske odluke (član 340. KZ).¹¹

Shodno navedenom u bliskoj budućnosti nemamo razloga za neki veliki optimizam, u pogledu sprečavanja dalje uzurpacije naše imovine i materijalnih bogatstava u bilo kom obliku kako od strane međunarodnih korporacija tako i od strane privremenih institucija KiM. Ipak, ne treba sedeti «skrštenih ruku» što objektivno i ne činimo, jer se postojeća situacija u svetu menja. Ta promena u međunarodnim odnosima u izvesnoj meri ide i nama na ruku, jer lošije ne može da bude, kao što je bilo u proteklih trideset i više godina. Pri tome treba imati u vidu da već više od dvadeset godina se pokušava napraviti država Kosovo, ali je i dalje sve na pokušajima, i očigledno sve je manje nade da takva «država» može da opstane bez podrške i pomoći pojedinih međunarodnih faktora. Iako se nastoji održati kakav takav status quo, i privid da ta lažna država funkcioniše, činjenice govore drugačije. Ovakvo stanje na KiM nije moguće održavati na duži rok i toga mnogi i u Evropi i svetu postaju svesni. S tim u vezi, za očekivati je da će pravno i faktičko stanje na teritoriji južne srpske pokrajine menjati, gde će i država Srbija se pitati i uzimati učešća u rešavanju ovog problema. Logično je da će i pitanje uzurpacije naše imovine i materijalnih bogatstava doći na red i da će se početi (konačno) da poštuje međunarodno pravo. Upravo u tome je šansa da se naša država vrati na prostore KiM, i da njeni pravosudni i drugi organi «isprave» u meri koliko je moguće nepravde, otimanja, prisvajanja, rušenja i tome slično od 1999. godine pa na dalje.

3. Zaključna razmatranja

U radu smo se u vezi materijalnog blaga Kosova i Metohije dotakli jednog segmenta, a to su rudna bogatstva koja predstavljaju najbitniji faktor oko kojeg se otimaju razne korporacije, pre svega američke i zapadnoevropskih zemalja. O brojkama koje su pominjane u vezi vrednosti pojedinih nalazišta ruda na tim prostorima, a za koje nemamo razloga da ne verujemo jer ih niko nije demantovao, a radi se o nekoliko stotina milijardi dolara i evra, pa čak i preko hiljadu, izlišno je govoriti. Ove procenjene rude predstavljaju ogroman 'zaloga' čak i za najbogatije zemlje sveta, a kamoli za jednu malu zemlju na Balkanu, kao što je Srbija kojoj to bogatstvo i pripada, ali iako je njeno ne može da ga koristi.

¹⁰ "Ko druge poziva na otpor ili neizvršenje sudskih odluka ili na drugi način ometa vođenje sudskog postupka, kazniće se zatvorom do tri godine i novčanom kaznom." stav 1. člana 336b. KZ

¹¹ "Službeno ili odgovorno lice koje odbije da izvrši pravosnažnu sudsku odluku ili je ne izvrši u zakonskom ili odlukom određenom roku, kazniće se zatvorom od tri meseca do tri godine i novčanom kaznom" stav 1. člana 340. KZ

Možemo se s pravom pitati da li bi se oko Kosova i Metohije, 'lomila koplja' odnosno vodili ratovi da nije toliko bogato, i da se ne nalazi na takvom geostrateškom položaju na Balkanu? Smatramo da ne bi, i da bi bilo mnogo mirnije srećnije mesto za život. Ovako, proizilazi da nam je zemlja koja je bogata rudom, šumom, nezagađenim rekama, nezagađenim izvorištima itd. predstavlja problem (a ne razlog za zadovoljstvo) zbog čega dolazi do sukoba, ratova, iseljavanja, a u novije vreme i oboljevanja i umiranja od malignih bolesti nastalih kao posledica bombardovanja osiromašenim uranijumom. Izgovori pod kojima se dolazi (uglavnom silom!!!) na ove prostore su manje važni, ali istorija je mnogo puta pokazala i to bez izuzetka da su svi osvajači, okupatori, međunarodne trupe, mirovne snage (kako god ih nazvali) morali da napuste milom ili silom ove prostore! Prostore koji pripadaju srpskom narodu i srpskoj državi, te stoga nemamo nikakvu dilemu da će biti drugačije ovaj put.

Ovo je samo deo prikaza u kojima smo ukazali o problemima s kojima se suočavamo u zaštiti našeg materijalnog i duhovnog bogatstva na teritoriji KiM. Ova borba ne traje od 1999. godine, već decenijama unazad, ali je s dolaskom međunarodnih snaga i postojećih kosovskih naoružanih jedinica (kako god ih zvali i tretirali) se ta nepravedna borba pooštrila. Nema sumnje da će se taj pritisak nastaviti i u budućnosti, jer veliki je ulog, a istovremeno idealna prilika da se nelegalno otme bogatstvo koliko god je moguće, jedno i drugo, koje pripada kao što već istakli srpskom narodu. Kada kažemo prilika, mislimo na postojeće međunarodne odnose u svetu, s tim što moramo istaći da su danas nakon više od dve decenije ipak povoljnije za nas nego što su bile u vreme bombardovanja 1999. godine. Kao što smo već istakli, ta činjenica, kao i činjenica da se prilike u svetu, a i kod nas menjaju daju nadu da nije izgubljeno ono što nam je oteto pre više od dvadeset godina. Ni naši državni organi po tom pitanju ne treba da budu pasivni, jer izvesno je da ovakvo stanje na KiM ne može trajati u nedogled. Pokazalo se da su tamošnje institucije nesposobne da vode, 'državu' koju su im 'dali' i da će i međunarodnu zajednicu staviti pred svršen čin jer nikome u Evropi ne odgovara da ima takvo haotično stanje i nesigurnost (kako za građane tako i za imovinu). Stoga i naše pravosuđe treba da bude spremno i u zavisnosti od objektivnih mogućnosti da evidentira i, 'procesuirá' kada se steknu uslovi sve dosadašnje uzurpacije imovine države Srbije, njenih preduzeća, građana srpske nacionalnosti i drugih koji su oštećeni kao i imovinu Srpske pravoslavne crkve. Takođe i krivična dela koja su počinjena na verskoj i nacionalnoj osnovi, koji su upereni na fizički integritet srpskog življa na tim prostorima i njihovu imovinu. Nema sumnje da će mnoga krivična dela u međuvremenu zastariti, ali ona najteža kao što su ratni zločini protiv civilnog stanovništva, zločini protiv čovečnosti neće, kao ni većina ubistva i teških ubistva.

Vraćanjem protivpravno oduzete imovine i kažnjavanjem učinilaca (koji budu još živi) za krivična dela koja ne budu zastarela bi se ostvarila barem delimična satisfakcija kako za žrtve tako i za njihove porodice.

LITERATURA

- Kosovo Online/Večernje novosti, tekst "Krađa imanja na Kosovu: Albanac porodici Dujović oteo dedovinu falsifikovanim papirima" od 1. novembar 2021. Godine
- Politika, dnevni list, tekst "Oteta zemlja" autora Živojina Rakočevića od 27.05.2016. godine
- Politika, dnevni list, tekst "Rat za kosmetsko rudno blago", autora Slobodana Kljajića od 12.11.2011. godine
- Politika, dnevni list, tekst "Kosmetski ćup zlata", autora Slobodana Kljajića od 05.04.2007. godine
- Politika, dnevni list, tekst "Na KiM 70.000 zahteva za zaštitu i povraćaj imovine Srba", dnevni list Politika, od 15.11.2021. godine
- TANJUG, novinska agencija, tekst "Čak 58 odsto teritorije Kosova je vlasništvo Srbije" objavljen 16.03.2017. godine

RAVISHMENT OF THE MATERIAL TREASURE OF KOSOVO AND METOHİJA BY INTERNATIONAL AND DOMESTIC FACTORS

Abstract: *The material and cultural treasures of Kosovo and Metohija have been written and spoken about for decades, even centuries. Somehow, this story about both treasures, both for us and for others, and here we also mean various international factors, never loses its significance. Although the territory of Kosovo and Metohija, as it has been known since 1999, is not under the jurisdiction of the state of Serbia, this topic is not extreme. Conflicts, wars, riots and the like in the territory of Kosovo and Metohija are an inseparable part of its history, and the background of all these unpleasant events is not only the territory as such, but precisely its enormous wealth that it possesses. In our paper, we referred to those riches, primarily ores, and why many have the desire to rule the southern Serbian province. The more brokers there are at various levels and in various areas in those areas, the less justice and rights there are, especially when it comes to the rights of the Serbian people and the protection of both their property and the property of the state of Serbia. In that sense, we pointed out the objective inability of the existing Kosovo judiciary to do its job, but also the subjective reasons, which are mostly of a political nature.*

Keywords: *material goods, mineral resources, NATO bombing, foreign corporations, property protection*